

PAŁASZOWSKI JAN Józef

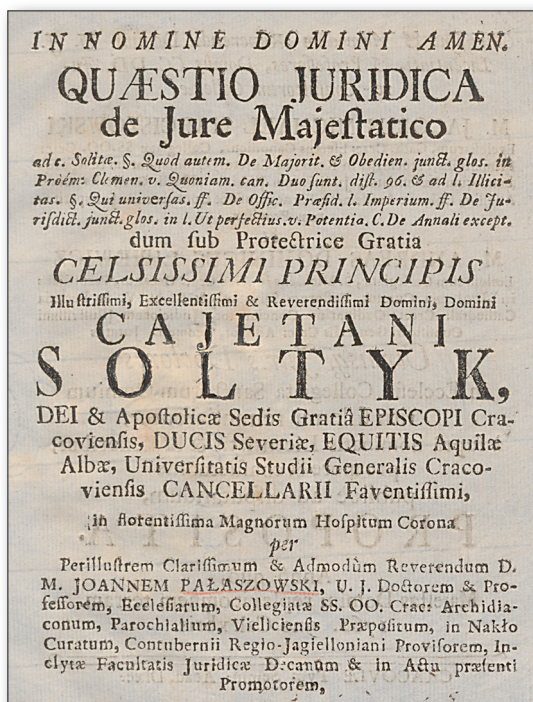
(ur. 1699 lub 1700 r., zm. 17 XII 1763 r.)

Pochodził z krakowskiej rodziny mieszczańskiej, był synem Wojciecha i Magdaleny. Jego bratem był Kazimierz Stanisław Pałaszowski (1692–1758), profesor teologii i rektor Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1740–1741.

Odbywszy naukę zapewne w jednej z krakowskich szkół, podjął studia na Uniwersytecie Krakowskim, gdzie 26 października 1719 r. został promowany na bakałarza, a w 1721 r. na magistra sztuk wyzwolonych i doktora filozofii. W latach 1721–1729 wykładał jako docent *extraneus* na Wydziale Filozoficznym. W tym okresie był wzmiankowany jako senior Bursy Filozofów (1725–1729) oraz prawdopodobnie pracował u Władysława Sapiehy, wojewody brześciańskiego (tzn. Brześcia Litewskiego, nie Kujawskiego), jako nauczyciel jego jedyne go syna Ignacego. W dniu 28 marca 1729 r. został powołany do Kolegium Mniejszego, a już latem t.r. pojechał jako delegat uniwersytetu na sejm nadzwyczajny odbywający się w Grodnie.

Jako kolega mniejszy odbył studia prawnicze i podjął starania o przyjęcie do *Collegium Iuridicum*. Uzyskawszy 10 marca 1730 r. zezwolenie konwokacji uniwersyteckiej na wstąpienie do Kolegium Prawniczego, 22 maja t.r. przystąpił do responsji, przedstawiając do publicznej dysputy rozprawę z dziedziny prawa procesowego o domniemaniach (*Quaestio iuridica de praesumptionibus...*, Kraków 1730). Po oficjalnym przyjęciu go do grona *Iureconsultorum* już 21 października 1730 r. Pałaszowski wybrany został na prepozyta kolegium z tytułu wstąpienia (*ex vi ingressus*). Odtąd do 1757 r. miał pełnić tę funkcję siedmiokrotnie, a co najmniej dwa

Karta tytułowa rozprawy
Jana Pałaszowskiego *Quaestio iuridica
de iure maiestatico*, Kraków 1762
(BJ 12075 II Mag. St. Dr.)

razy był wybierany na radcę (konsyliarza) Kolegium Prawniczego. Z jego ramienia sprawował nadzór nad fundacją dokonaną przez archidiakona krakowskiego Stanisława Krasieńskiego. Na Wydziale Prawa prowadził wykłady zarówno z prawa kanonicznego, jak i rzymskiego. Dnia 21 lutego 1748 r. Pałaszowski przedstawił w czytelni Kolegium Prawniczego do publicznej dysputy tezę kanonistyczną dotyczącą urzędu wikariusza generalnego i jego kompetencji (*Quaestio iuridica de officio et potestate vicarii generalis...*, Kraków 1748), której obrona umożliwiła mu uzyskanie licencjatury, a następnie doktoratu obojga praw. W latach 1750, 1757–1758 oraz 1762–1763 był dziekanem Wydziału Prawa, a od 14 listopada 1747 r. przynajmniej do lutego 1762 r. pełnił z ramienia uniwersytetu obowiązki prowizora Bursy Jagiellońskiej. W 1755 r. był wzmiankowany jako prowizor Szkół Nowodworskich. Od 1762 r. nosił szaczytny tytuł *senior pater* Kolegium Prawniczego.

Z rekomendacji tegoż kolegium był Pałaszowski aż trzykrotnie wysłany przez uniwersytet do Poznania na stanowisko dyrektora Kolegium Lubrańskiego. Po raz pierwszy funkcję tę pełnił od 1 lipca 1732 do 1736 r., następnie od 26 kwietnia 1740 do 26 listopada 1743 r., a po raz ostatni: od 21 listopada 1752 do 13 listopada 1755 r. Podczas pierwszej i drugiej kadencji dyrektorskiej w Poznaniu wydał drukiem dzieło kanonistyczne Hieronima de Leyva (1736) oraz polski przekład (autorstwa Wacława Potockiego) romansu historycznego *Argenida* Johna Barklaya (1743). Podczas swej trzeciej kadencji orzekał natomiast jako asesor w poznańskim konsystorzu, a także pełnił obowiązki diecezjalnego cenzora ksiąg. Także w Poznaniu wydał Pałaszowski swe opracowanie *Singularia processus iudicarii primae instantiae ad praxim utriusque fori...* (Poznań 1731), które służyło m.in. jako podręcznik słuchaczom kursu prawniczego w Kolegium Lubrańskiego. Można sądzić, że praca Pałaszowskiego w Wielkopolsce była doceniana przez osoby wpływowe w diecezji poznańskiej, o czym świadczą otrzymanie przezeń probostwa kaźmierskiego (przed 7 listopada 1737 r.).

Wiele beneficjów kościelnych Pałaszowski posiadał także w diecezji krakowskiej. Pierwszym z nich było probostwo w Małoszowie (8 lipca 1729 – przed 3 czerwca 1730). Od 27 lipca 1731 r. był Pałaszowski proboszczem w Wilamowicach. Kościołowi temu przysłużył się znacznie, fundując w tej świątyni nowe dzwony i darując jej różne paramenta liturgiczne. Z probostwa wilamowickiego ustąpił w 1757 r., by 19 grudnia t.r. objąć parafię kościoła św. Klemensa w Wieliczce. Aż do śmierci pozostał natomiast proboszczem w Nakle (pow. lelowski), które to beneficjum otrzymał 4 listopada 1754 r. Już przed 11 stycznia 1741 r. był także altarystą w krakowskiej katedrze, a od 12 maja 1732 r. – jako *Collega Iuridicus* – kanonikiem prebendy Świnarski w kapitule krakowskiej kolegiaty Wszystkich Świętych, zaś 24 maja 1747 r. objął tamże beneficjum archidiakona.

Pod koniec życia był słaby i schorowany – złym stanem zdrowia uzasadniał zatrudnienie swego ucznia, Andrzeja Lipiewicza, jako koadiutora probostwa wielickiego w 1761 r. Zmarł zapewne w Krakowie i został pochowany w kolegiacie Wszystkich Świętych.

AUJ rkps 50 s. 134–143, *passim*; AUJ rkps 51 s. 11–68, *passim*; BJ rkps 5359 II t. 9 fol. 221–222v, 224r; J.D. Janocki, *Lexicon derer itzlebenden Gelehrter in Polen*, Breslau 1755, t. 1, s. 121–122; t. 2, s. 65; W. Baczkowska, *Pałaszowski Jan Józef*, PSB, t. 25, Wrocław 1980, s. 103; Bartel Dzieje s. 206 przyp. 231; Estreicher Bibliografia 24 s. 25–26; Michalewiczowie 5/1 s. 62, 118, 171; Michalewiczowie 5/2 s. 80, 112; B. Natoński, *Pałaszowski Jan Józef*, SPTK 3 s. 293–294; Nowicki Działalność s. 104–105, 150, 213, 336, 337; Szczepaniak Spis prałatów s. 107, 111; Szczepaniak Spis prepozytów s. 85, 112, 151, 250.

Krzysztof Fokt